

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmi Peqqissaavinni nakorsassaaleqineq sulisussaaleqinerlu

Peqqinnissaqarfimmi sulisoqarniarnerup inissisimanera pillugu nassuiaat

FM2022/51 – Avinngarusimanerusuni peqqissaavinni nakorsanik sulisussanillu amigaateqarneq pillugu nassuiaat

Imarisai

FM2022/51 – Avinngarusimanerusuni peqqissaavinni nakorsanik sulisussanillu amigaateqarneq pillugu nassuiaat.....	2
Tungavissaq	3
Taaguutit nassuiaataat killiliinerillu	3
Aallaqqaasiut.....	4
Paasissutissat periuserlu.....	5
Nassuiaat	5
Peqqinnissaqarfimmi sulisut amerlassusissalorsornerannut taarsiullugu atugassiissutinik aqutsineq	6
Inernerit.....	7
Nakorsanik sulisoqarneq	7
Peqqissaasunik sulisoqarniarneq.....	8
Sulisut allat sinneri.....	9
Nunami tamarmi nakorsatut peqqissaasutullu atorfillit pillugit paasissutissat nalinginnaasut	10
Aaqqiissutissatut periarfissat.....	10
Naggasiutitut inerniliineq.....	11

Tunngavissaq

2022-mi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni imm. 51-imi aalajangerneqarpoq, avinngarusimanerusuni peqqissaavinni nakorsanik allanillu sulisussanik amigaateqarneq pillugu Naalakkersuisut nassuiaasiornissaannik piunaffigineqassasut, nassuiaallu UKA2023 sioqqullugu agguanneqaqquneqarluni.

Nassuiaat matumuuna 2023-mi ukiaanerani Inatsisartut ataatsimiinneranni agguanneqarnissaminut piareerpoq.

Taaguutit nassuiaataat killiliinerillu

Inatsisartuni isumaqatigiissummi allassimasut malillugit avinngarusimanerusuni peqqissaavinni nakorsanik sulisunillu amigaateqarneq nassuiaammi sammineqassapput. Immikkoortumi uani taaguutit sukumiinerusumik nassuiarneqarput.

Taaguut *Avinngarusimanerusuni peqqissaaviit* nassuiaammi atorineqartillugu nunatsinni peqqissaaviit tamarmik pineqarput, taamaallaat Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissua ilanngunneqanngilaq. Taamaalilluni sorliit ”avinngarusimanerusumik” taaneqassanersut isummerfigineqanngilaq.

Taaguutit *nakorsassaaleqineq sulisussaaleqinerlu* nassuiaammi eqqaaneqartut sulisoqarniarnermi pissutsit piviusut peqqissaavinni atuuttut pineqarput. Peqqissaanermut tunngasunik suliallit tamarmik nalunaarsorneqarfiini ilanngunneqartut, nakorsat, peqqissaasut (sygeplejerskit), peqqissaanermi assistentit (sundhedsassistentit) kiisalu portørit uani saqqummiunneqarput. Peqqissaavinni nalinginnaasumik sulisartut kisimik nalunaarsorneqarfii saqqummiunneqarput.

Peqqissaavinni allani soorlu nuna tamakkerlugu napparsimmavik Dronning Ingrid Napparsimmavissua, Qitiusumik napparsimaveqarfiit (Qaqortoq, Aasiaat, Sisimiut, Ilulissat), nunaqarfimmi nakorsartitsiviit, kigutileriffinni kiisalu Steno Diabetes Center-imi sulisoqarniarnikkut pissutsit saqqummiussani ilanngunneqanngillat.

Taaguut *peqqissaavik* Peqqinnissamat Naalakkersuisoqarfimmit peqqissaavinnut assigiinngitsunik aalajangersimasunik sullissisinnasunut¹ taaguutigineqartarpoq. Peqqissaaviit qitiusumik napparsimmavinnit mikinerusarput ikinnerusunillu sulisoqartarlutik, nunaqarfimmi nakorsartitsivinniit anginerusarlutik. Peqqissaaviilli angissutsimikkut annertuumik assigiinngissuteqarput.

Peqqissaavinni sulisoqarneq pillugu nassuiaammi paasissutissat saqqummiussat nalunaarsukkat aallaavigalugit nassuiaataapput. Peqqissaaviit ataasiakkaarlutik

¹ Peqqinnissaqarfiit kiffartuussissutaannut tunngatillugu kaajallaasitaq 17-imi sukumiinerusumik nassuiarneqarpoq (aamma ”sullissinissamat najoqqutassaq”-mik ilisimaneqartoq”).

sulisoqarnikkut inissisimani kiisalu tamatumunnga suut pissutaasinnaanerit paasissutissat misissoqqissaarnissaat, nassuiaammi uani ilanngunneqartussaangillat.

Aallaqqaasiut

Peqqinnissaqarfiit tamarmik sulisut suliasaminut naleqquttunik piginnaasallit, peqqinnissaqarfimmi suliasanik ingerlaavartunik isumaginnissinnaasut tunngaviummik pinngitsoorsinnaangilaat. Sulisussaaleqineq pissutigalugu suliat pitsaannginnerulersinnaapput, pilersaarusiunneqartussat katsorsarneqartussallu sivilisunerusumik utaqqisariaqalersinnaapput kiisalu sulisut sinneruttut suli ulapaarnerulersinnaallutik. Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik ukiuni qulikkaani arlalinni peqqissaaviit ilaanni aalajaatumik sulisoqarniarnikkut unammilligassartaqarnikuuvoq, inoqarfiillu annerit avataanni ajornartorsiut annerujuarnikuulluni. Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup nassuiaatigaa sulisussaqaarniarneq atorfeqartitsiinnarniarnerlu peqqinnissaqarfup unammilligassaanut annerpaanut ilaasoq, maannakkutullu inissisimaneq pitsanngorsassagaanni piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu peqqinnissaqarfik patajaallisarneqartariaqartoq.

Sulisussaaleqinikkut unammilligassat assigiinngitsorpassuupput peqqinnissaqarfiullu immikkoortortaani peqqissaasunik naammattunik atorfilittaqaanginneq kisimi pissutaangilaq. Assersuutigalugu peqqinnissaqarfimmi atorfillit amerlaqisut aalajangersimasumik atorfinitsitaanatik sivikitsuinarmik atorfinitsitaapput. Tamatuma saniatigut sulisussarsiornermut atorfeqartitsiinnarniarnermullu atatillugu immikkoortortaqarfiit angissusaat sumiinnerallu apeqqutaasarpot. Tamatumalu saniatigut peqqissaavinni atorfinittartut annerusumik nalinginnaasumik nakorsaasarnermik ilisimasaqarnissaat piunasaqaataasarpot, taamaammallu aallaaviatigut taamatut piginnaasalinnik sulisussarsiortoqartarluni. Kalaallit Nunaanni sulisussarsiornermi aamma nunanit allanit unammillerneqarpoq, pissutsit ataatsimut isigalugit tamaani peqqissaasut amigaatigineqarmata. Pingaartumik Danmarkimi nakorsanik peqqissaasunillu amigaateqarneq Kalaallit Nunaanni sulisussaaleqinermut sunniuteqarpoq.

Peqqinnissaqarfup aallaaviatigut aalajangersimasumik atorfinitsitsiniartarnera erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Atorfinitsitali amerlaqisut sivikitsumik atorfininnissartik/taartaagallarnissartik kisiat soqutigisarpaat, pingaartumik Kalaallit Nunaata avataaneersunik atorfinitsitsisoqassatillugu. Allatut oqaatigalugu aalajangersimasumik atorfinitsitsinissaq peqqinnissaqarfimmit pingaarnertinneqartarpoq. Tamannali anguneqarsinnaangikkaangat, sivikitsumik atorfinitsitsisoqartarluni (ass. qaammatini pingasuni). Pisariaqavitsillugu allatigulluunniit pissutsit pissutigalugit taataasussanik taataasussarsiorfik aqutigalugu atorfinitsinneqartarlutik, naak tamanna sapinngisamik annikillisarneqarluartoq, tassami aningaasartuutit qaffasissorujussuit eqqartorneqarmata sivikitsumik sulilersitsigallartarneq/taataasussanik sulilersitsigallartarneq atugassarititaasut nalinginnaasut taataasartut atugaat sanillersuutigissagaanni.

Sulisuqarniarnikkut inissisimaneq kiisalu sulisussarsiornermi atorfillillu tigummiinnarniarneranni unammilligassat pillugit nassuiaasiussalluni naleqquttuuvoq, siunissami politikikkut suliniutit paasissutissat eqqortut kinaassusersiunnginnerlu tunngavigalugit suliarineqarsinnaaqqullugit.

Nassuiaammi uani peqqissaavinni maannakkut atorfinitsitat pillugit paasissutissat atorlugit nunatsinni peqqinnissaqarfinni sulisut tungaatigut qanoq inissisimaneq paasissutissiissutigineqarpoq kiisalu pissutsit iluarsiviginiarlugit suliniutit ersarissarlugit.

Paasissutissat periuserlu

Peqqissaavinni sulisussaqaarniarneq pillugu paasissutissat ilaat Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuaq 2023-mi maajimi isumaliutissiissutaaneerput, ilaallu nutaanerusut 2023-mi oktobarimi Peqqinnissamut Naalakkersuisoqarfiup nalunaarsugaanneerlutik. Piffissani taakkunani sulisut amerlassusaannik misissuinerni nalunaarsukkat atorlugit naatsorsugaapput. Allatut oqaatigalugu paasissutissani maannakkorpiaq sulisoqarnermi pissutsit takutinneqarput, piffissamilu sivisunerusumi sulisut amerlassusiiasa nikerarnerat ilanngunneqarani.

Sulisuqarnermut atatillugu paasissutissat nalunaarsukkat nutaanerit peqqissaavinnit ataasiakkaaneerput kiisalu tutsuiginartumik inerniliisoqarniassammat aningaasarsiat akilikkat naapertorlugit Peqqinnissamut Naalakkersuisoqarfimmit misissorneqarnikuullutik.

Nassuiaat

2020-mi ukiakkut Peqqinneq pillugu Ataatsimiititaliarsuaq peqqinnissamut aqqissuussanut naleqqussaaitut innersuussutissanik pitsannorsaatissanillu suliaqartussaq Naalakkersuisut pilersippaat. 2023-mi maajimi Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutini saqqummiuppaa, tassanilu peqqinnissaqarfiup sutigut ingerlalluarnera sutigullu sanngiissuteqarnera allaaserineqarput. Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup saqqummiussai naapertorlugit peqqinnissaqarfiup unammilligassaasa annertunerit ilagaat sulisussaqaarniarneq atorfeqarteriikkallu tigummiinnarniarnerat. Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup misissueqqissaarnerani ilaatigut saqqummiunneqarput nuna tamakkerlugu sulisoqarnikkut qanoq inissisimanerme ineriartorneq pillugu paasissutissat, tassanilu inerniliissutigineqarpoq, peqqinnissaqarfik ”killiffissaq qaangerneqalersutut²” inissisimasoq. Nassuiaammi uani ilaatigut Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup saqqummiussai, taakkualu ilaat nalunaarsukkat naleqquttut atorlugit nutarterneqarnikuullutik, paasissutissat eqqornerusut nutaajunerusullu ilanngunnissaat qulakkeerniarlugu.

² Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaa, maj 2023: qupp. 153

³ Pissutsit ilaatigut aalajangerneqartarput, pigaartuusussat aalajangersimasut isumaqatigiissutit naapertorlugit aalajangersimasunik amerlassuseqarnissaat piomasaaqatigineqarsimatillugu. Pissutsilli tamaasa eqqarsaatigalugit maannakuugallartoq tamanna peqqissaavinnut atatillugu ilanngunneqarnissaa naleqqutinngilaq.

⁴ Sinaakkutit naapertorlugit aqutsineq ingerlaavartumik aningaasat missingersortarnerisigut regionini pisortat, Peqqinnissaqarfimmi pisortat kiisalu peqqinnissaqarfimmi aningaasaqarnermut immikkoortorta qutsisoqartarpoq.

Aallarniummi allaaserineqareersutut, peqqissaavinni nakorsaqaarniarnikkut allanillu sulisoqaarniarnikkut ajornartorsiutinut attuumassuteqartunik assigiinngitsorpassuarnik unammilligassaqarpoq. Unammilligassat annersaraat peqqissaavinni *aalajangersimasumik atorfillit* amigaatigineqarnerat, ingammik nalinginnaasumik nakorsaatilik ilisimannittut nakorsat immikkuullarissunik piginnaasallit amigaatigineqarlutik. Nakorsanut sivikitsuinnarmik atorfeqartartunut paarlatsinullu taarsiullugit nakorsanik aalajangersimasumik atorfinitsiortornerunikkut napparsimasunut attaveqarneq aalajaannerulissaaq, ilinniartitsinermut aallartisaanermullu nukiit atukkat annikillisinneqarsinnaallutik kiisalu pisortaaq sulisussarsiorartullu ingerlaavartumik nutaanik sulisussarsiorartariaqartarnermikkut tatisimaneqarnerat annikillineqassalluni. Unammilligassat tamakkua oqaatigineqarsinnaavoq peqqinnissaqarfiup immikkoortortaani tamani siumugassaasut, unammilligassalli ataatsimut isigalugit amerlanerit peqqissaavinni minnerusuni akunnattunilu atugaanerupput.

Peqqinnissaqarfimmi sulisut amerlassusissalersornerannut taarsiullugu atugassiissutinik aqutsineq

Peqqinnissaqarfik aallaaviatigut ataatsimut isigalugu peqqissaavinni³ assigiinngitsuni peqqissaasut amerlassusissalersorneri naapertorlugit ingerlanngilaq. Tamatumunnga taarsiullugu aningaasaqarnikkut atugassiissutinik aqutsisoqarpoq, sumiiffinni pisortat aningaasaqarnikkut atugassiissutit⁴ naapertorlugit pitsaanerpaamik katsorsaanissamat sullissinissamullu periarfissat tunngavigalugit qulakkeeriniartarlutik. Allatut oqaatigalugu, peqqissaavimmi aalajangersimasumi aalajangersimasumik suliaqartussat amerlassusaannik atorfinitsitsisarneq aqutsiniarnermi atorneqarneq ajorpoq.

Tamatumunnga atatillugu nakorsat sulisullu allat *amigaatigineqarnerannik* paasinninniaqqaarluni aaqqiissuteqartoqartarpoq, tamannalu tassa nassuiaammili uani qulaajarniarneqarpoq. Qanormi ililluni sulisussaaleqineq qulaajaaffigineqarsinnaava, sulisut amerlassusissaannik aalajangersimasoqanngippat? Sulisut paarlakaannerujussuat aallaavigalugu Naalakkersuisut nalunaarutigissavaat *ilumut* sulisussaaleqisoqarnera, naak atorfiit inuttassarsiuunneqartartut akuttunngitsumik sivikitsuinnarmik atorfeqartussanik inuttalerneqartaraluartut. Allatut oqaatigalugu tamanna sulisussaaleqinertut oqaatigisariaqarpoq, peqqinnissaqarfik ingerlaavartumik sulisussarsiorluni annertuumik suliaqartariaqartarmat.

Tamatuma saniatigut Peqqinnissaqarfiup Qullersaqarfianit nalunaarutigineqarpoq peqqinnissaqarfik ataatsimut isigalugu peqqissaasunik amerlanerusunik atorfinitsitsisassagaluartoq, peqqissaasut amerlanerit pissarsiarineqarsinnaasuuppata. Peqqinnissaqarfik ingerlaavartumik oqimaatigiiissaariuartariaqarpoq, sulisut pisariaqartitat atorfinitsinniarlugit paarlattaasoqarfinniit amerlanertigut akisunerusaqisunit paarlattaasoqarnissaa sapinngisamik pinngitsoorniartarlugu.

Nassuiaammili uani peqqissaaviit sorliit sulisussaqaarniarnikkut unammilligassaqaarnerunersut maannakkuugallartoq aalajangivissortumik oqaatigineqarsinnaanngilaq.

Inernerit

Sumiiffinni tallimani tamani inoqarfinni anginerusuni akunnattumillu angissusilinni katillugit peqqissaaviit 11-upput. Nalunaarsuiffimmi takussutissiornermi nakorsat peqqissaasullu inuttallit sulisunit allanit immikkoortillugit takussutissiarineqarsimapput. Tassunga peqqutaavoq nakorsat peqqissaasullu taakkuummata amigaatigineqarnerusartut. Taakkuunerullutillu sulisinnarniarnissaannut aamma unammillernartortallit, taamaattumik ataavartumik suliffillit piffissanilu sivikinnerusunik suliffillit ersarissarneqarsimapput.

Nakorsanik sulisoqarneq

Nalunaarsuiffik 1: Peqqissaavinni anginerusuni akunnattumillu angissusilinni nakorsat amerlassusaat (innuttaasut amerlassusaat aallaavigalugit aalajangersorneqartarput)

Sumiiffik	Peqqinnissaqarfik	Nakorsat immikkut ilisimasallit ataavartumik atorfillit	Nakorsat immikkut ilisimasallit taartitit sulisut	Nakorsat inuusunnerit	Nakorsat tamakkiisumik amerlassusaat
Avannaa	Qaanaaq	0 (0)	1 (1)	0 (0)	1 (1)
	Upernavik	0 (0)	1 (1)	2 (2)	3 (3)
	Uummannaq	0 (0)	1 (1)	1 (1)	2 (2)
Disko	Qasigiannuit	0 (0)	0 (1)	0 (0)	0 (1)
	Qeqertarsuaq	0 (0)	1 (1)	0 (0)	1 (1)
Qeqqa	Maniitsoq	0 (0)	1 (1)	2 (1)	3 (2)
Sermersooq	Tasiilaq	1 (1)	0 (0)	2 (2)	3 (3)
	Ittoqqortoormiit	0 (0)	0 (1)	0 (0)	0 (1)
	Paamiut	0 (0)	0 (0)	1 (0)	1 (0)
Kujataa	Narsaq	0 (0)	1 (1)	0 (0)	1 (1)
	Nanortalik	0 (0)	1 (1)	0 (0)	1 (1)
Katillugit		1 (1)	7 (9)	8 (6)	16 (16)

Paasisutissat 2023-mi oktobarip naaneraneersuupput. Kisitsisit ungaluutiniittut tassaapput nakorsat amerlassusiisa nalunaarsorneri, Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup 2023-mi februaarimi isumaliutissiissutaani nalunaarsukkat. "Nakorsat immikkut ilisimasalittutpaarlatsit" tassaapput nakorsat immikkut ilisimasallit aalajangersimasumik atorfinitsitaanngitsut peqqinnissaqarfimmit atorfinitsitat imaluunniit taartaasussarsiorfik aqutigalugu atorfinitsitat.

Nalunaarsuiffik 1-imi peqqissaavinni nakorsat atorfilittat amerlassusaannik nalunaarsukkani takuneqarsinnaavoq, piffissap nalunaarsuiffiup nalaani nunatsinni peqqissaavinni tamani, marluk minillugit, nakorsat naammattut atorfeqartinneqartut. Nalunaarsukkani aamma erseqqarissumik takuneqarsinnaavoq, nakorsat immikkut ilinniarsimasut aalajangersimasumik atorfillit amerlaqisut amigaatigineqartut. Taamaammatt nakorsani immikkut ilisimasalinnit 10-nit taamaallaat ataaseq (Tasiilami) 2023-mi oktobarip naanerani aalajangersimasumik atorfinitsitaasoq. Nalunaarsukkani aamma takuneqarsinnaavoq, "nakorsat inuusunnerit" 8-t, tassa nakorsat *immikkut piginnaasalittut* uppernarsaammik pinikuunngitsut, peqqissaavinni atorfeqartut. Tamatumunnga atatillugu orniginarnerpaavoq inuusunnernik nakorsaqarfiusuni nakorsamik immikkut ilinniarsimasumik ataatsimik aalajangersimasumik atorfeqartoqarnissaa, pitsaanerusunik ilitsersuisoqarsinnaanera periarfissinniarlugu. Sumiiffinni peqqinnissaqarfinni ataavartumik sulisinnaasunik atorfinitsitsiniarneq sulissutigineqartuaannarpoq.

Erseqqarissumik takuneqarsinnaassaaq, peqqissaavinni nakorsat sivikitsumik atorfinitsitat aalajangersimasumik atorfinitsinnissaat orniginarnerpaasartooq. Tamatumuuna ingerlaavartumik eqaannerusumik katsorsaasoqarsinnaassammatt, peqqissaasut sinneri aalajaannerusumik suliaqarsinnaassammata kiisalu tamanna innuttaasunut toqqissisimanarnerussammatt. Tamatuma aamma saniatigut ingerlaavartumik sulisussarsiortarneq oqilisarneqassammatt, nakorsat atorfinitsinneqarneri sivikilliaruaartillugit tamanna ilungersunarsiartuarmatt. Peqqissaaviit ilaanni nalinginnaavoq ukiumut nakorsanik immikkut ilisimasalinnik sisamaniit arfineq-pingasut missaannut amerlassusilinnik sulisoqartarneq.

Peqqinnissaaq pillugu Ataatsimiititaliarsuaq maluginiarpaa, nakorsat immikkut ilinniarsimasut ukiui agguaqatigiissillugit qaffasinnerujussuusartut. Tamanna nammineq ajornartorsiutaanngikkaluarpoq, maluginiartariaqarlunili. Tamatuma saniatigut aamma nakorsat utoqqaliartuartillugit peqqinnissaaqarfimmi paarlattaareernermik kingorna atorfineqqinnissaat ilimanarunnaarsiartortarluni.

Taamaalilluni nunatsinni peqqissaavinni tamani, marluk eqqaassanngikkaanni, nakorsaqarnera inermiliunneqarpoq. Tamatumali akerlianik nakorsanik immikkut ilinniarsimasunik aalajangersimasunik atorfillit annertuumik amigaatigineqarput. Nakorsaqarniarneq pillugu nalunaarsugaq oktoberi 2023-meersoq ataatsimut isigalugu assingusumik nalunaarsorsimanera inerneqarpoq februaarimi 2023-meersoq sanilliullugu.

Peqqissaasunik sulisoqarniarneq

Nalunaarsuiffik 2: Peqqinnissaaqarfinni peqqissaasunik sulisoqarniarneq

Sumiiffik	Peqqinnissaaqarfik	Peqqissaasut ataavartumik sulisut	Peqqissaasut taartit / piffissami killilikkami sulisut	Peqqissaasut katillugit
Avannaa	Qaanaaq	0	1	1
	Upernavik	1	2	3
	Uummannaq	1	2	3
Disko	Qasigiannugit	1	0	1
	Qeqertarsuaq	2	1	3
Qeqqa	Maniitsoq	1	7	8
	Tasiilaq	2	6	8
Sermersooq	Ittoqqortoormiit	0	2	2
	Paamiut	1	2	3
Kujataa	Narsaq	2	2	4
	Nanortalik	2	2	4
Katillugit		13	27	40

Kisitsisit 2023-mi oktobarip naaneraneersuupput.

Nalunaarsuiffik 2-mi maani nunami peqqinnissaaqarfinni tamani piffissami naatsorsuusiorfiusimi peqqissaasoqarniarneq takuneqarsinnaavoq. Peqqissaasut 40-sunit 13-it ataavartumik sulisuupput, tassa peqqissaasut pingajorararterutaat. Naak peqqissaasut ataavartumik atorfillit nakorsat amerlassusaannit annertunerugaluartut, suli appasippallaarput,

tamannalu isumaqarpoq sulisut taarseraattorujussuusut. Peqqinnissaqarfimmi peqqissaasunik atorfinitsitsiniarneq ajornartorsiutaanerarpoq, annerusumillu nunat tamalaat akornanni sulisinnaasunik ujartuisoqartarpoq, sulisinnaasulli ikillutik.

Sulisut allat sinneri

Oqaatigineqareersutut peqqissaaviit angissutsimikkut assigiinneqaaq. Taamaammat peqqissaavinni nalinginnaasumik sulisorineqartartut ataani nalunaarsukkani takuneqarsinnaasut annertuumik nikingassuteqarsinnaapput.

Nalunaarsuiffik 3: Peqqissaavinni peqqissaasutut sulisut sinneri

Sumiiffik	Peqqinnissaqarfik	Peqqissaanermi assistentit (Sundhedsassistent)	Peqqissaanermi ikiortit (Sundhedshjælpere)	Portør	Tagiartuisut / Pillorissaasut	Aaviisartut	Oqalutsit allatsillu	Ernisussiorut	Sulisinnaasut allat*	Katillugit
Avannaarsua	Qaanaaq	3	0	2	0	0	1	0	0	6
	Upernavik	6	2	2	0	1	4,5	0	5	20,5
	Uummannaq	5	5	2,5	0	0	2	0	5	19,5
Disko	Qasigiannuit	2	6	2	0	0	3	0	1	14
	Qeqertarsuaq	1	1	1	0	0	2	0	7	12
Qeqqaa	Maniitsoq	9	3	7	1	1	5	0	15	41
Sermersoq	Tasiilaq	2	1	3	0	1	6	1	14	28
	Ittoqqortoormiit	0	1	0	0	0	0	0	1	2
	Paamiut	2	2	3	1**	0	2	0	2	12
Kujataa	Narsaq	4	1	2	0	0	3	0	4	14
	Nanortalik	5	6	2	1**	0	2	0	1	17
Katillugit		39	28	26,5	3	3	30,5	1	55	186

Paasisutissat 2023-mi oktobarip naaneraneersuupput

* Sulisut allat pineqartillugit ukua pineqarnerupput, sulisut ilinniarsimangitsut, soorlu eqqiaasut, errorsisut iggavimmiut

** Kommuni atoarfik agguagaq

Nalunaarsuiffinni takuneqarsinnaapput sulisut, sundhedsassistenti, peqqissaanermi ikiortit, portøri annaassiniartortut, oqalutsit/allatsit amerlassusaat qiviarutsigit assigiinneqaaq. Sulisut pineqartut peqqissaavinni tunngaviummik kiffartuussiniarnermi ingerlatsiniarnermilu neqeroortigineqartartunut pingaaruteqarluinnarput. Tagiartuisartut / pillorissaasut, aaviisartut ernisussiorutullu ilisimasaat immikkuullarinnerulaarput, taakkualu amerlanertigut peqqinnissaqarfimmi tamani sulisorineqarneq ajorput.

Nalunaarsuiffimmi qulaani takuneqarsinnaasumi ataavartumik suliffeqartitat, piffissamilu killilimmi sulisitat immikkoortinneqarsimangillat, taamaakkaluartorli oqaatigineqarsinnaavoq peqqissaavinni sulisut pineqartut eqqarsaatigalugit taarsaannerit nakorsanut peqqissaasunullu sanilliullugit annikinnerusut. Taamaattumik qulaani suliffillit taakkartorneqartut ulluinnarni peqqissaavinni patajaatsumik ataavartumillu

ingerlatsisuunerupput. Ataatsimut isigalugu oqaatigineqarsinnaavoq sulisut immikkut ilisimasaqarnerujartortillugit sulisussaaleqineq annerulertarpoq.

Nunami tamarmi nakorsatut peqqissaasutullu atorfillit pillugit paasissutissat nalinginnaasut Peqqinnissaqarfimmi nuna tamakkerlugu (2023-mi februaarimi) Kalaallit Nunaanni nakorsat nakorsiararfimmi sulisut katillutik 128-upput, tassa innuttaasut 100.000-iugaangata nakorsat 226-t missaaniittarlutik. Danmark-imi innuttaasut 100.000-iugaangata nakorsat 403-t missaanniittarput. Ataatsimut isigalugit taamaalillutik Kalaallit Nunaanni nakorsat innuttaasut amerlassusaannut agguataarlugit Danmark-imiit affaata missaannaanik amerlassuseqarput. Sanillersuussinermi eqqumaffigisassaavoq taartaasartut tunngaviatigut piffissaq suliffiusumi sunniuteqarluartuupput sulinerisa nalaani, tassa imaappoq sulinngiffeqarneq ajorput, pikkorissariartorneq ajorput assigisaanilluunniit. Taartaasartut atorfilittut naatsorsussagutsigit, missiliukannerlugu 15-it kiisalu 20 %-imik kisitsisit qaffasinnerussagaluarput. Peqqissaasut Kalaallit Nunaanni Danmark-imilu⁵ innuttaasut amerlassusaat naapertorlugit amerlaqatigiingajapput.

Inoqarfimmi ataasiakkaani peqqissaavilinni innuttaasut ataasiakkaarlugit nakorsat qanoq amerlatiginersut pillugit nalunaarsuissagaanni isumaqanngillat. Tamatumunnga pissutaavoq, peqqissaavinni annerumaani amerlanerusunik nakorsanik atorfilittalinni nakorsat suliassaat nalunaarsukkani ilanngunneqanngimmata. Tassani pineqarput katsorsaanerit immikkuullarinnerit kiisalu siunnersuisarnerit telemedicinilu atorlugu ikorfartuinerit. Kalaalerpasuit napparsimasut immikkut ittumik katsorsarneqarniarlutik Danmarkimut aallartartut eqqarsaatigineqassapput.

Aaqqiissutissatut periarfissat

Peqqinnissaqarfimmi sulisoqarniarnerup sulisunillu atorfeqartitsiinnarnerup unammilligassaaneridik aaqqiissuteqarnissaq pisariaqarluinnarpoq, siunissami sullissinerit katsorsaasarnerrillu inerisaavigalugillu pitsanngorsaavigissagaanni. Peqqinnissaqarfimmi sulisussaqaarneq pitsanngorsaaviginiarlugu iliuusissanik Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuaq nammineq arlalinnik innersuussuteqarpoq. Innersuussutit⁶ makkua anguniarnissaat Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfik immikkut ingerlateqqikkusuppaat:

- Peqqinnissaqarfimmi sulisussarsiuussisarfiup patajaallisarneqarnissaa.
- Sulisussanik nunanit allaneersunik sulisoqarnerup annertusarnissaa.
- Sulisut pillugit allaffeqarfimmi suliassat sukkanerusumik suliarineqartarnissaat.
- Sulisussat aallarteqqaarneranni sungiusarneqarnerisa pitsanngorsarnissaat.

Tamakkua saniatigut Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup nassuiaatigaa, nakorsiararfimmi sulisussanik atorfinitsitsisarnertsumiiffimmi pisortanut isumalluutitigut atuinaqisoq, tamatumuunalu pisortat atorfeqartiinnarniarnerannut periarfissanut akornutaasartoq. Peqqinnissaqarfiup atorfinitsitsisarnermi periutsit aaqqiissuulluarnerunissaat

⁵ Peqqinnissaq pillugu Isumalioqatigiissitarsuuo 2023-mi maajimi isumaliutissiissutaa: s. 138

⁶ Nassuiaatip ilusaanut tulluarsaaniarluni innersuussutit annikitsumik allatut oqaatigineqarput.

innersuussutigineqarpoq, sumiiffinni pisortat qitiusumik napparsimaveqarfimmeersut suliassaminnit piffissaajarneqannginnerulersillugit.

Nassuiaatip matuma suliarinerata nalaani Inatsisartuni partiinik Naalakkersuisut peqqinnissaqarfimmut atatillugu isumaqatiginninniarput. Tassani sulisoqarniarneq sulisunillu sulisorinniinnarnissaq pingaartutut sammineqarput, qanorluunniillu pisoqaraluarpat politikikkut isumaqatigiissuteqarnermi ilanngunneqassallutik.

2024-mi Aningaasanut Inatsimmut atatillugu siunnersuummi Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmi suliniutit pillugit allaffeqarfissamut aningaasaliissutissat ilanngunneqarput, Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup innersuussutaasa arlallit atuutsilerneqalernissaat piviusunngortinneqarnissaallu, peqqinnissaqarfimmi nunanit allaneersunik amerlanerusunik sulisoqalersinnaanermut tunngasut ilanngullugit tassani suliarineqarsinnaassammata.

Naggasiutitut inerniliineq

Nassuiaammi matumani maani nunami peqqissaaviit Nuup avataaniittut sulisoqarniarneranut paasissutissat atuarneqarsinnaapput. Nalunaarsuiffimmi takuneqarsinnaavoq peqqissaaviit marluk eqqaassanngikkaanni nakorsanik amigaateqartoqartoq. Paasissutissani massakkut pigineqartuni, peqqissaavik Tasiilamiittoq kisiartaalluni nakorsamik immikkut ilisimasalimmik ataatsimik nakorsamillu ataatsimik atorfeqartitsivoq. Taamaalilluni peqqissaavinni nalunaarsuisimanerup iluani nakorsat immikkut ilisimasallit quliugaangamik qulingiluat peqqissaavinni piffissani killilinni sulisinneqartarput tamanna isumaqarpoq peqqissaavinnii tamani ukiumut nakorsat immikkut ilisimasallit assigiinngitsut ukiup ingerlanerani sulisinneqartartut. Peqqissaasut amerlanerulaartut ataavartumik sulisorineqarput, peqqissaavinnilu amerlanerpaani minnerpaamik ataatsimik ataavartumik sulisoqarluni. Taamaakkaluartoq suliassaqarfiup iluani suli annertuunik unamminartoqarpoq, peqqissaaviillu amerlanerpaat oqaatigaat peqqissaasunik amerlanerusunik atorfinitsitsiniarnerup iluani ataavartumik ajornartorsiuteqarlutik. Sulisut taarseraaterujussuarnerisa kingunerisaannik ingerlatsiniarnermi patajaatsumik ingerlatsiniarneq minnerulersinneqartarpoq kiisalu sulisut sinneri aamma annerunerusumik nammatassinneqartarlutik. Nalunaarsuiffik 3-mi sulisut, nakorsat peqqissaasullu ilanngunnagit, sinneri takuneqarsinnaapput. Tunngaviusumik taakkua pineqartillugit sulisut amerlanerusut ataavartumik atorfeqarput.

Peqqissaavinni sulisut pisariaqartinneqartut atorfinitsinneqarnissaannut ataavartumik sulisoqarpoq, nakorsianilli nakorsaanissamut kiffartuussinissamullu suliqaarsinnaasunik soorlu nakorsanik peqqissaasunillu sulisussarsiorniarneq unamminartoqaqaaq. Atorfinitsitsiniarneq nunat tamalaat akornanni ingerlanniarneqarpoq, taakkunanilu sulisinnaasut killeqarput.